

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МАЙЧИН АРМЕНСКИ ЕЗИК ЗА V КЛАС/ПЕТА ГОДИНА НА ОБУЧЕНИЕ

(ИЗБИРАЕМИ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по арменски език за V клас/пета година на обучение в прогимназиален етап на основната образователна степен е изградена на съвременни методически принципи и развива интегрирано четирите речеве умения: слушане, говорене, четене и писане. Обучението е насочено към овладяване на основни знания, умения и отношения, свързани с общуването и с изграждането на комуникативни компетентности на ученика. Въвеждането на нови понятия се осъществява на емпирико-описателно равнище с приоритет към практическите знания и умения.

Тематичните области, езиковите средства и речевите дейности в програмата са ориентирани към интересите, възрастта и опита на учениците и следват спираловидния принцип, който дава възможност за повтаряемост, за постепенно разширяване и задълбочаване на знанията, уменията и компетентностите и се отнася за всеки следващ клас и етап на обучение. Богатият езиков материал, представен чрез стихотворения, гатанки, разкази, народни песни, способства за реализиране и усъвършенстване на познанията по арменски език, като се използва комуникативно-дейностният подход.

Тази учебна програма се утвърждава на основание на чл. 76, ал.1 и ал. 7 от Закона за предучилищното и училищното образование.

ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО МАЙЧИН АРМЕНСКИ ЕЗИК В V КЛАС/ПЕТА ГОДИНА НА ОБУЧЕНИЕ

Образователно-възпитателният процес по майчин арменски език в V клас/пета година на обучение е част от общата образователна и възпитателна програма в прогимназиален етап на основната образователна степен и има за цел:

- Запазване и повишаване на интереса и желанието за общуване чрез езика;
- Разширяване на знанията и усъвършенстване на уменията на учениците за слушане, четене, говорене и писане;
- Усъвършенстване на уменията за правилно интониране и спазване на интонационните модели в арменския език;
- Обогащане на знанията за граматическите структури и усъвършенстване на уменията за правилното им приложение;

- Задълбочаване на знанията за художествената образност и усъвършенстване на уменията на учениците за възприемане, осмисляне и интерпретация на художествен текст;
- Формиране на ценностната система чрез изучаването на литературни и фолклорни произведения и адекватно социално поведение в духа на толерантност и уважение към всички други етноси.
- Да формират отношение на толерантност към културната различност; изграждане на съзнание за етническа принадлежност и национална идентичност.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Тематични области и глобални теми	Очаквани резултати (компетентности) по четирите основни умения: слушане, четене, говорене и писане	Нови знания и понятия по тематични области и теми (езикови средства)
I. АЗ И ДРУГИТЕ <ul style="list-style-type: none"> ● Подробна лична информация ● Моите приятели ● Моето семейство ● Роднински връзки 	СЛУШАНЕ Ученикът може да: <ul style="list-style-type: none"> ● Разбира общо съдържание на текстове и диалози, свързани с личната информация на приятелите, семейството и роднините; ● Слуша, възприема обясненията на учителя и репликите на своите съученици, като изразява отношението си, оценката към героите и случката в прочетен или разказан художествен текст; ● Да слуша и да разбира основна информация от текстове и диалози, записани на аудио/видео носители; ● Да слуша и разбира кратък текст/информация, съдържащи само няколко опорни думи; 	ЛЕКСИКА <i>Включва основни лексикални единици, необходими за несложна комуникация по предвидените от програмата тематични области.</i> <ul style="list-style-type: none"> ● Подробна лична информация ● Предпочитания ● Роднински връзки ● По-подробно описание на външен вид и черти от характера ● Обществени сгради, офис, кабинет ● Учебни предмети ● Помещения в обществени сгради, обзавеждане и др. (офисна техника, кабинет)
II. СВЕТЪТ ОКОЛО МЕН <ul style="list-style-type: none"> ● Моето родно място ● Моето училище, моята класна стая ● Компютърен кабинет/офис ● Моята ваканция, пътуване, туризъм ● Интереси, хоби и свободно време ● Транспортни средства и ориентация в града ● Известни градове, географски, природни и исторически обекти в Армения и България 		
III. МОЕТО ВСЕКИДНЕВИЕ <ul style="list-style-type: none"> ● Моят дневен режим. Облекло 		

<ul style="list-style-type: none"> • Здравословно състояние. Човешко тяло • При лекаря/зъболекаря • Пазаруване (в магазина за готово облекло, хранителни стоки; на пазара) 	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира основната тема на дискусия, както и промяна на темата, ако се говори бавно и ясно; • Разбира и определя изучените граматически категории: съществително име, лична форма на глагола, местоимение, прилагателно име, числително име и наречие; • Разбира и определя въпросителните, относителните и отрицателни местоимения; • Умее да изслушва събеседниците си и да изразява отношението си; • Продължава да се запознава с празниците от арменския календар; • Разграничава различни по жанр произведения на прочетени художествени текстове. 	<ul style="list-style-type: none"> • Дейности от дневния режим • Човешко тяло: вътрешни органи • Здравословно състояние • Основни здравословни хранителни продукти • Пазаруване: облекло, хранителни стоки • Дървета, храсти и градински растения • Кмет • Община • Общински • Празници, обичаи и традиции (популярни празници на народите по света)
<p>IV. АЗ И ПРИРОДАТА</p> <ul style="list-style-type: none"> • Географски и природни обекти • Растения и животни • Екология 		
<p>V. АРМЕНИЯ, БЪЛГАРИЯ И СВЕТЪТ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моята родина, отечество, диаспора • Град, органи на управление; село, органи на управление • Популярни празници на народите по света; празници, традиции, обичаи, бит и култура 	<ul style="list-style-type: none"> • Разбира основната тема на дискусия, както и промяна на темата, ако се говори бавно и ясно; • Разбира и определя изучените граматически категории: съществително име, лична форма на глагола, местоимение, прилагателно име, числително име и наречие; • Разбира и определя въпросителните, относителните и отрицателни местоимения; • Умее да изслушва събеседниците си и да изразява отношението си; • Продължава да се запознава с празниците от арменския календар; • Разграничава различни по жанр произведения на прочетени художествени текстове. 	<ul style="list-style-type: none"> • Дейности от дневния режим • Човешко тяло: вътрешни органи • Здравословно състояние • Основни здравословни хранителни продукти • Пазаруване: облекло, хранителни стоки • Дървета, храсти и градински растения • Кмет • Община • Общински • Празници, обичаи и традиции (популярни празници на народите по света)
<p>VI. ЛИТЕРАТУРА, ФОЛКЛОР И ТРАДИЦИИ</p>	<p>ЧЕТЕНЕ Ученикът може:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да чете и разбира общо съдържание на текстове и диалози, свързани с лична информация; • Да разбира и определя изучените граматическите категории; • Да разграничава различни по жанр прочетени произведения; • Да разбира конкретни подробности от съдържанието на текст, свързан с познати тематични области; 	
<p>VII. ЧИТАТЕЛСКИ ИНТЕРЕС</p> <p><i>В определени уроци да има елементи и/или рубрика за културата на Армения и арменската диаспора, както и интегрирани въпроси и теми от областта на гражданското образование и устойчивото развитие. Да има</i></p>		

активно приложение на ИКТ в урочната дейност.

- Да разбира основни понятия при прочетен адаптиран за възрастта и знанията му текст;
- Да се ориентира и коментира съдържанието на прочетен на глас или наум несложен художествен текст;
- Да избере дадена роля, да прочете репликите на героя, чиято роля е избрал или авторската реч, ако е избрал да бъде четец, с подходяща интонация и логическо ударение;
- Да чете изразително, с подходяща интонация и логическо ударение;
- Чрез подборно четене да открива непознати думи в изучаваното произведение;
- С помощта на учителя да интерпретира художественото или фолклорното произведение чрез средствата на сценичното изкуство.

ГОВОРЕНЕ

При диалогична реч

Ученикът:

- Разбира указанията за изпълнение на учебните дейности, както и въпросите и репликите на своите съученици, като реагира в съответствие с комуникативната ситуация;
- Изразява аргументирано съгласие и несъгласие;

ГРАМАТИКА

В V клас се прави систематизиране и разширяване на изучената граматика и се въвеждат названията на граматическите категории.

- 1) Местоимения
  - Въпросителни
  - Относителни
  - Отрицателни
- 2) Съществително име
  - Вид
  - Падежни окончания (принадлежност, притежание)
  - Местен падеж
  - Корен, представка, наставка, съединителна гласна
- 3) Прилагателно име
  - Сравнителна и превъзходна степен на прилагателните имена (сложните конструкции при сравненията)
- 4) Числителни имена
  - Бройни и редни: числата до милион
- 5) Лична форма на глагол
  - Спрежение на глаголи
  - Сложни глаголни времена

	<ul style="list-style-type: none"> • Се включва в дидактични ролеви игри; • Води несложен разговор по изучавани теми или ситуации от ежедневието, като отговаря на въпроси или описва събития от ежедневието или лично преживяване; • Да се ориентира в комуникативна ситуация и в използваните от събеседниците му средства за невербална комуникация: жест, мимика, поза; • Да си служи със средствата на невербалната комуникация: жест, мимика и поза, наред с езиковите изразни средства; • Осмисля приликите и разликите между употребата на синоними и антоними в арменския и българския език; • В зависимост от комуникативната ситуация правилно използва въпросителни, относителни и отрицателни местоимения; • Да разбира и се включва уместно в диалози, водени в клас и семейството по позната тематика. <p><u>При монологична реч</u></p> <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разказва кратки случки, събития и преживявания от миналото и настоящето, описва хора, предмети, 	<p>б) Наречие</p> <ul style="list-style-type: none"> - За начин - За време - За място
--	--	--

	<p>животни, исторически и географски местности, свързани с изучаваните теми;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Може с помощта на учителя да описва устно или писмено наблюдавани предмети, хора, животни и други, като открива най-характерните за тях признаци; • Може да изказва мнение относно изучаваното литературно произведение и да се аргументира; • Може да преразкаже прочетен или чул текст, с помощта на план или опорни въпроси; • Може да разграничава сложните думи и начините на свързването им и да ги използва уместно; • Правилно и свободно използва познати синоними и антоними, както и изучените граматически категории; • Използва цифровото съответствие на буквите от арменската азбука. <p>ПИСАНЕ Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разпознава и пише правилно сложните думи; • Може да определя корен на думата, представката или наставката, с която е образувано дадено съществително име; 	
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Може да определя представката или наставката, с която е образувано дадено прилагателно име; • Разграничава различните видове редактиране на свой или на чужд текст; • Може с помощта на учителя да усъвършенства собствен или чужд текст чрез съкращаване, прибавяне, разместване, заместване; • Да пише под диктовка. • Може да определя изучените граматическите признаци на личните форми на глагола: спрежение, време, лице, число и да го изписва правилно. 	
--	--	--

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

В обучението по арменски език в V клас/пета година на обучение за избираемите учебни часове и/или факултативните учебни часове са заложили 68 учебни часа годишно. Учебните часове се провеждат в 34 учебни седмици по 2 учебни часа седмично.

Препоръчително разпределение на часовете

За нови знания	50%
За упражнения, преговор, обобщение и практически дейности	49%
За диагностика на входно, междинни и изходно ниво	1%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

В началото на учебната година се организира тестово изпитване за установяване на входното ниво, а в края на учебната година на изходното ниво. Напредъкът на всеки ученик се проследява въз основа на писмени и устни форми на проверка. Оценяването на самостоятелните писмени работи, които са изпълнени в рамките на един учебен час, се извършва по предварително установени критерии за оценка. Оценката е с качествен показател.

Текущи оценки за учебен срок	
Устни изпитвания и участие в работа в клас	минимум 2 оценки
Домашни работи	минимум 1 оценка
Работа по проекти	1 оценка

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Обучението по арменски език в V клас/пета година на обучение дава възможност ученикът:

- Да развие езикови, социокултурни и ключови компетентности;
- Да прилага на практика арменския език: да чете, да разбира устна реч, да общува, да се изразява в писмена и устна форма;
- Да изгради положително отношение към изучаването на арменския език, култура и традиции.

КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	ДЕЙНОСТИ И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ
Умения за общуване на майчин арменски език	Интегрирано изграждане на четирите езикови умения: слушане, говорене, четене и писане, чрез разбиране и съставяне на устни и писмени послания, разбиране и изразяване на мисли, факти, мнения, чувства и отношения, както в устна, така и в писмена форма в предвидими и познати ситуации, използване на помощни материали и техника.
Компетентности в областта на български, английски и руски език	Обогатяване на лексиката и осмисляне на отделни граматически категории, развиване на усет за правилен избор на езикови форми, подходящи за конкретен контекст, връзка с учебни

	предмети: български език и литература, руски и английски език.
Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните, хуманитарните науки и на технологиите	Дейности за запознаване с основни математически действия и с основни принципи и методи на природните науки и технологиите, както и отражението им върху природната среда. Връзка с учебни предмети математика и човекът и природата, география и икономика.
Дигитална компетентност	Използване на електронни средства.
Умения за учене	<p>Натрупване на знания и опит за осъзнаване на потребност от мотивирано учене и необходимост от постоянно самоусъвършенстване чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ролеви игри и симулации • Самостоятелни задачи, отговарящи на индивидуалните интереси на учениците • Работа по проекти • Дидактически игри • Извънкласни дейности (изложби, училищни и извънучилищни проекти, представления, тържества, срещи с носители на езика и др.) • Използване на съвременни и класически средства за обучение: аудио и мултимедийни материали, печатни материали, електронно обучение (образователен софтуер, онлайн ресурси), връзка с всички учебни предмети.
Социални и граждански компетентности	Участие в екипни проекти и индивидуални дейности, възпитаване в норми на поведение и изграждане на ценностна система и гражданско самосъзнание; осмисляне на националната културна идентичност чрез опознаване на културите на другите народи, връзка с учебен предмет история и цивилизация.

<p>Инициативност и предприемчивост</p>	<p>Работа в екип и изпълнение на индивидуални задачи, приучаване към спазване на срокове, развиване на новаторско мислене и възприемане на нови идеи, връзка с учебен предмет технологии и предприемачество.</p>
<p>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</p>	<p>Дейности за опознаване на собствената култура в контекста на световното културно наследство, като ученикът активно участва в дейности (тържества, празници и др.), посветени на България и на Армения, развитие на креативност, връзка с учебни предмети история и цивилизации, български език и литература, музика и изобразително изкуство.</p>
<p>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт</p>	<p>Дейности, формиращи навици за водене на здравословен начин на живот при съответните теми в обучението по арменски език, връзка с учебни предмети човекът и природата, история и цивилизация, музика и физическо възпитание и спорт.</p>

Забележка: Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.